

Καί τὸ σφυρὶ ποῦ σφύριζε μὲ τὸ μαργαριτάρι,
Νύχτα σελόνει τᾶλογο νύχτα τὰ καλιγόνει,
Νύχτα περνάει τὸ Ρουφιᾶ τὸ φοβερὸ ποτάμι,
Πάει νὰ πάρῃ τὸ φιλῑ προῦ βρέξῃ προῦ χιονίσῃ.»

Γενικῶς δι' ὅλους τοῦ λυπημένους·

«Καταμερῶ νὰ κάτσωμεν ἐμεῖς οἱ λυπημένοι,
Νὰ μαζωχθοῦν τὰ δάκρυά μας νὰ γίνουνε ποτάμι,
Νὰ κάμουνε νεροσουρμὴ νὰ πᾶν στὸν κάτου κόσμο,
Γιὰ νὰ κηθοῦν οἱ ἀνιψοὶ νὰ πλοῦν κ' οἱ διψασμένοι,
Νὰ πλύνουν κ' οἱ βεργόλιχνες τὰ σκουρομάνδουλά των,
Νὰ ρίξουν κ' οἱ γραμματικοὶ νερὸ στὰ καλκμάρια.»

Εἰς τοὺς εἰς ξένην γῆν ἀποθανόντας·

«Εὐτοῦ τοὺς ξένους δὲν τοὺς κλιν̄ δὲν τοὺς μυρολο-
Μὸν πάνε καὶ τοὺς θάπτουνε σὲ χέρισσ χωράφι: [γοῦνε
Ἦλθ' ὁ καιρὸς τοῦ χωραφιοῦ καιρὸς τοῦ ζευγολάτη,
Φιλάνει τάλέτριά του χρυσᾶ καὶ τὸ ἐνὶ ἀσημένιο,
Πρώτ' ἀλλακτῶ ποῦ βάρεσαν τὸν ξένον στὸ κεφάλι,
Ἀκούει τὸ μνήμα καὶ γογγᾶ καὶ βρυγιαναστενάζει,
Μνήμά μου τί ἔχεις ποῦ γογγᾶς καὶ βαρυαναστενάζεις;
Μὴν εἶν' τὸ χῶμά σου βαρὺ κ' ἡ πλάκα σου μεγάλη;
Δὲν εἶν' τὸ χῶμά μου βαρὺ κ' ἡ πλάκα μου μεγάλη,
Μὸν μὲ βραβαίνου τὰ παιδιὰ ποῦ τᾶφηκα μικρούλια.»

Ἔτερον·

«Ἔβραν τὴν ὄραν καρτερῶ μὴ νὰ βροντίξῃ ἡ πόρτα,
Ν' ἀκούσω ἀλόγου πέταλα ξενητευμένου χνώτα.
Ξενητευμένο μου πουλι κ' ἀλαργινὸ γεράκι,
Ἡ ξενιτεῖα σὲ χαίρεται κ' ἐγὼ πίνω φαρμάκι.
Νὰ ἔχα τὸν οὐρανὸ χαρτὶ τὴν θάλασσα μελάνι,
Νὰ σοῦ ἔγραφα, ξενούλη μου, καὶ πάλιν δὲν μὲ φθάνει.
Νὰ ἔχα τὴν θάλασσα γυαλί νὰ κύλαε λειμῶνι,
Νὰ ἔβλεπα ξενούλη μου στὰ ξένα ποιὸς σοῦ στρώνει.
Μόνος μου στρώνω ὁ ἔρημος καὶ μοναχὸς κοιμᾶμαι,
Κοιμᾶμαι σ' ὄνειριάζομαι ξυπνῶ σὺν νοῦν μου σ' ἔχω.»

Γενικῶς διὰ πάντα ἀποθνήσκοντα·

«Τί νὰ σοῦ στείλω μάτιξ μου εὐτοῦ σὺν κάτου κόσμῳ;
Νὰ στείλω μῆλο σέπεται κυδῶνι μαραγγιάζει,
Σταφύλι ξερογιάζεται, τριαντάφυλλο μαδιέται,
Σεῦ στείλω καὶ τὰ δάκρυά μου δεμένα στὸ μανδύλι,
Τὸ μανδύλι ἄς καῆ, τὰ δάκρυά μου νὰ σώσουν.»
«Ἀκούστε, βαρυμοίρα μου, ὅ,τι σοῦ παραγγείλω,
Νὰ μὴν ἀλλάξῃς τὴν λαμπρὴ καὶ πᾶς σὺν καλολόγο,
Κι ἴδῃς τῆς νιᾶς κ' ἴδῃς τοὺς νιούς κ' ἴδῃς τὰ παλληκάρια
Καὶ δῶς ὁ νοῦς σου σὴν χαρὰ καὶ μένα λησμονήσης.»

Ἔτερον·

«Νὰ φκιάσω γιόμα μυστικὸ καὶ δεῖπνο μυρουδάτο.
Κ' ἂν φκιάσης γιόμα χαίρου το καὶ δεῖπνο δείπνησέ το
Νὰ σρώσω καὶ τὰ ροῦχά μου γιὰ νὰ ἴθῃς νὰ πλαγιάσης
Κι ἂν σρώσης καὶ τὰ ροῦχά μου κοιμήσου μοναχὴ σου.
Νὰ πλύνω καὶ τὰ φόριά σου νὰ ἴθῃς νὰ τὰ φορέσης.»

Κι ἂν πλύνῃς καὶ τὰ φόρια μου βάλῃ φωτῶ καὶ κάφτα.
Θὰ πᾶς σὴς Ἄρνας τὰ βουνα σὴς Ἀπαρνίᾶς τὸν κάμπον
Π' ἀρνιέτ' ἡ μάνα τὸ παιδί καὶ τὸ πικιδὶ τὴν μάνα,
Π' ἀρνοῦντ' ἀδελφικ̄ καρδιακὰ καὶ πολυαγαπημένα,
Π' ἀρνοῦνται μαῦρ' ἀνδρόγυνα καὶ πολυαγαπημένα.
Ὅτε ν' ἀσπρίσ' ὁ κόρακας νὰ γίνῃ περιστέρι,
Ὅτε νὰ στίψ' ἡ θάλασσα νὰ γένη περιβόλι,
Τότε, μαῦρη, νὰ καρτερῆς τότε νὰ παντηχζίνῃς.»

Εἰς μικρὸν παιδίον·

«Πουλάκι εἶχα στὸ κλουβὶ καὶ τό' χα ἔμερωμένο,
Τὸ τᾶίζα τὴν ζάχαριν τὸ πότιζα τὸ μόσχο,
Κι ἀπὸ τὸν μόσχο τὸν πολὺ κ' ἀπὸ τὴν μυρουδιά του
Ἐσκανδαλίσθη τὸ κλουβὶ καὶ μοῦ ἔφυγε τᾶηδόνη,
Κι ὁ πουλολόγος πᾶει κοντὰ μὲ τὸ κλουβὶ στὰ χέρια,
Γύρισε ἴσως βρὲ πολὶ καὶ ἔμβα' στὸ κλουβὶ σου.»

(Ἐκ τῆς ἐφημ. τῶν «Φιλομαθῶν.»)

JUVENTUS MUNDI.

ΟΙ ΘΕΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΗΡΩΕΣ ΤΗΣ ΗΡΩΙΚΗΣ ΕΠΟΧΗΣ.

Τὸν τίτλον τοῦτον φέρει βιβλίον νεοφανὲς καὶ εἰς
τὸ εἶδος του περιεργότατον, τὸ ὁποῖον ἀρτίως ἐν
Λονδίῳ ἐκδοθὲν ἐφείλχουσε δικαίως τὴν προσοχὴν
τῶν ἀπανταχοῦ λογίων. Συγγραφεὺς δὲ τοῦ βιβλίου
τούτου εἶναι ὁ William Ewart Gladstone, εἰς τῶν
ἐπισημοτέρων πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς Μεγάλῃς Βρε-
τανίας καὶ πρόεδρος τοῦ σημερινοῦ φιλελευθέρου
Ἀγγλικοῦ ἀνακτοβουλίου.

Ἡ τάσις τῶν πολιτικῶν τῆς Ἀγγλίας ἀνδρῶν πρὸς
τὰ γράμματα ἐν γένει, καὶ ἰδίως πρὸς τὴν κλασικὴν
λεγομένην φιλολογίαν, εἶναι ἀξιοσημείωτος καὶ τὰ
μέγιστα ἐκφραστικῆ.

Δικαίως συλλογίζονται οἱ πρακτικοὶ Ἄγγλοι, ὅτι
οὐδὲν ἐπιβάλλει περισσότερον εἰς τὰ πλήθη ἢ αἱ
πολλὰ καὶ βιβλίστι γνώσεις· ὁ ἀπαιδεύτος ὑποχω-
ρεῖ ἀείποτε ἐνώπιον τοῦ εὐπαιδευτοῦ, καὶ αὐτοὶ ἀ-
κόμη οἱ ἀσπονδότεροι ἐχθροὶ καὶ ἀντίπαλοι ἐνὸς
πολιτικοῦ ἅπαντες αἰσθάνονται σεβασμὸν τινα καὶ
ὑπόληψιν πρὸς αὐτὸν, ὅταν οὗτος τυγχάνῃ πεπλου-
τισμένος ὢν μὲ εὐρείας γνώσεις.

Τοῦτο μάλιστα γίνεται καταφανὲς εἰς τὰ καθαρῶς
συνταγματικὰ κράτη, ἐνθα πᾶς πολίτης ἀπο-
τελεῖ μέρος τῆς δημοσίας διοικήσεως. Ἐν αὐτοῖς ἡ
ἐλλειψὶς νοῦς οὐδεμίαν δύναται ν' ἀπαιτήσῃ πρωτο-
βουλίαν, ἡ δὲ ἀμάθεια παρασύρεται εὐκόλως ὑπὸ
τοῦ πάθους· διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον μόνον ἡ μά-

θησις καὶ ἡ καλὴ ἀνατροφή εἶναι εἰς θέσιν καὶ νὰ πράξωσι τὸ καλόν, καὶ νὰ καταστήσωσιν αὐτὸ διαρκές καὶ μόνιμον. Τὸ μέγα τοῦτο πολιτικὸν συμφέρον ἐννοήσαντες ὑπὲρ πάντα ἄλλον οἱ Ἄγγλοι, τὸ ἐκήρυττον καὶ τὸ κηρύττουσι καθεικάστην διὰ τῶν ἐξοχωτέρων πολιτικῶν αὐτῶν ἀνδρῶν. Πρὸ μικροῦ ἔτι ὁ λόρδος Στάνλεϋ ἐν τινι σπουδαίῳ αὐτοῦ λόγῳ ἐν ἐξεφώνησεν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Γλασγώθης ἐνώπιον τῶν φοιτητῶν, διεκήρυττεν ὅτι οὐδὲν πρακτικώτερον τῆς παιδείας. Ἡ μάθησις εἶναι πολὺ ἰσχυροτέρη, ἢ τὸ σύστημα ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες μόνον τὸ ὕλικόν καὶ ἄμεσον συμφέρον ἔχουσι πρὸ ὀφθαλμῶν ἢ μάθησις ἀναδεικνύει πολὺ ἀποτελεσματικώτερον τῆς πολιτικῆς τέχνης τοὺς ἐξόχους πολιτικούς. Ὡς βάζει λοιπὸν τῆς πολιτικῆς ἀνατροφῆς τῶν οἱ Ἄγγλοι θεωροῦσι τὰς γενικὰς καὶ εὐρείας γνώσεις. Ἐν Ἀγγλίᾳ εἶναι ἀδιάφορον τίνα εἰδικὸν κλάδον ἐπιστήμης ἐξέλεξέ τις, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἐξέχη ἐν τῷ δημοσίῳ βίῳ διὰ γενικῶν γνώσεων, αἵτινες ἀνοψοῦσι τὸν κεκτημένον αὐτὰς ὑπεράνω τῶν κοινῶν ἀνθρώπων.

Καὶ κυρία μὲν μελέτη τῶν Ἀγγλῶν πολιτικῶν εἶναι, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω, ἡ κλασικὴ φιλολογία· ἐκτὸς δὲ τούτου ἀσχολοῦνται μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ ἐπιμονῆς καὶ περὶ τὰ μαθηματικά, τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας, τὴν ἀρχαιολογίαν, τὴν πολιτικὴν οἰκονομίαν, τὴν ἱστορίαν τῶν τεχνῶν καὶ τὴν ποίησιν. Καὶ ἐπειδὴ ἐν Ἀγγλίᾳ ὀλίγιστοι εἶναι οἱ ἐπάγγελμα ἔχοντες τὴν πολιτικὴν, ἅπαντες κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον εἶναι καλοὶ πολιτικοί. Ἡ γενικότης δὲ αὕτη τῶν γνώσεων ἐξηγεῖ καὶ τὴν ἰκπνότητά, ἣν ἔχουσι οἱ πολιτικοὶ Ἀγγλοὶ εἰς τὴν διεύθυνσιν κλάδων ὑπηρεσίας, εἰς τοὺς ὁποίους οὐδὲ ὅλως εἶναι εἰδικοί. Οὕτω π. χ. ὁ κύριος Λῶβ, ἀνὴρ πεπαιδευμένος, ὅστις ἐπὶ τοῦ ὑπουργείου Παλμερστοῦ ἀνεδείχθη ὁ καλλίτερος ὑπουργὸς τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, διευθύνει σήμερον ἐπιτυχέστατα τὸ ὑπουργεῖον τῶν οἰκονομικῶν. Ὁ κύριος Κάρδвел εἶναι πλούσιος κτηματίας καὶ οὐδέποτε ὑπῆρξε στρατιωτικὸς, καὶ ὅμως ὁ μὴ σπαθοφόρος οὗτος πολίτης εἶναι σήμερον ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν καὶ ἀναδιοργάνωσε τὰ στρατιωτικὰ εἰς τρόπον ἀξιοθαύμαστον. Ὁ κύριος Childers δὲν εἶναι ναυτικός, οὐχ ἥττον ὅμως ὡς ὑπουργὸς τῶν ναυτικῶν ἐπὶ τοῦ σημερινοῦ ὑπουργείου κατώρθωσε νὰ ἐπιφέρῃ οἰκονομίας ἱκανῶν ἑκατομμυρίων φράγκων εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τῶν ναυτικῶν, χωρὶς νὰ ἐλαττώσῃ οὐδὲ κατὰ μίαν λέμβον τὴν ναυτικὴν τῆς Ἀγγλίας δύναμιν, πράγμα ὅπερ οὐδεὶς τῶν ναυτικῶν ἀνδρῶν τῆς Ἀγγλίας κατώρθωσε. Καταπληκτικώτερον ἔτι εἶναι τὸ παράδειγμα τοῦ δουκὸς Argyll, ὅστις καὶ τοὶ ὦν πολυασχολότατος ὑπουργὸς τῶν ἀποικίων,

κατορθώνει νὰ ἀσχολῆται εἰς νομοσχέδια ἀφορῶντα τὴν ἀναδιοργάνωσιν τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ αὐτοῦ πατρίδι, τῇ Σκωτίᾳ, καὶ εὐρίσκει συγχρόνως καὶ καιρὸν νὰ ἐκπονήσῃ καὶ βιβλίον περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου, βιβλίον σπουδαιότατον, ἐν ᾧ τοσοῦτον ἐμβριθῶς ἀνασκευάζει τὰ ἀξιώματα τοῦ Δάρβινος καὶ τοῦ Λουββὼκ, ὥστε ἡδύνατό τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ὁ ἀνὴρ οὗτος καθ' ὅλον τὸν βίον του ἀποκλειστικῶς περὶ τὴν ἀνθρωπολογίαν καὶ τὰς ταύτη συγγενεούσας ἐπιστήμας ἔσχολήθη. Ἀναφέροντες ἀκόμη ὡς ἐν παράδῳ τὸ παράδειγμα τοῦ λόρδου Δέρβη, ὅστις πρὸ τινῶν ἐτῶν καὶ τοὶ πρωθυπουργὸς ἐν Ἀγγλίᾳ ὦν καὶ ἔχων πλείστας ὅσας φροντίδας καὶ ἀσχολίας, ἐδημοσίευσεν μετὰ φρασίν τοῦ Ὁμήρου πλείστου λόγου ἀξίαν, μεταβαίνομεν ἤδη εἰς τὸ προκείμενον, εἰς τὸ σύγγραμμα δηλ. τοῦ σημερινοῦ πρωθυπουργοῦ Γλάδστονος, τὸ ὁποῖον ἐπιγράφεται, « ἡ Νεότης τοῦ Κόσμου, » καὶ πραγματεύεται περὶ τῶν θεῶν καὶ ἡρώων τῆς ἡρωϊκῆς τῶν Ἑλλήνων ἐποχῆς.

Ἡ μελέτη τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων διεσκέδασε τὰ νέφη τὰ καλύπτοντα τὸν Ὀλυμπον, τὴν σεπτὴν τῶν θεῶν κατοικίαν. Οἱ θεοὶ δὲν εἶναι πλέον ὡς περιγράφοντο ὑπὸ ἀρχαιοτέρων σοφῶν ἐρμηνευτῶν ὄντα καθήμενα ἐν ὅλῃ τῇ σκυθρωπότητι ἢ σοβαρᾷ μονώσει ἐπὶ θρόνου καὶ τρεφόμενα ὑπὸ ἐγωϊστικῆς μεγαλειότητος, ὄντα μισοῦντα τὸν ἀνθρώπον καὶ πάντα τὰ ἀνθρώπινα· οὔτε εἶναι πλέον οἱ θεοὶ πλάσματα θνητὰ, ὡς τοὺς ἐκλαμβάνουσιν ἕτεροι τῶν φιλοσόφων. Οἱ Ὀλύμπιοι ἔχουσι τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀποκάλυψιν, ἣν προφητῆται ἰδιαιτέροι ἐξηγοῦσιν εἰς τὰ πλήθη. Εἰς τῶν νεωτέρων τούτων προφητῶν ἀνεδείχθη ὁ ἐξοχος Γλάδστον. Ἐν τῷ περὶ οὗ ὁ λόγος συγγράμματι αὐτοῦ, ὁ συγγραφεὺς ἀπέφυγε τὸν κοινόν, τὸν τετριμμένον δρόμον· ἀρχεται ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῆς ποιήσεως (τοῦ Ὁμήρου) καὶ ἀποκαλύπτει ἡμῖν τὰς ιδέας καὶ τὰς δοξασίας τοῦ αἰδοῦ, δεικνύει ἡμῖν τὴν ἐννοίαν τοῦ ποιητοῦ καὶ ὅχι τὴν ἐννοίαν τοῦ ἐρμηνεύοντος τὸν ποιητὴν κριτικοῦ, καὶ διὰ τοῦ ἀποφασιστικοῦ τούτου βήματος προεξέρχει τῶν προκατόχων του ὡς πρὸς τὰς μελέτας ταύτας. Ἰπὸ τινὰ ἔποψιν τὸ ἔργον τοῦ Γλάδστονος εἶναι συνέχεια ἔργων προγενεστέρων. Διὰ νὰ ἐννοήσῃ τις ὅμως τὴν συνέχειαν ταύτην, ὀφείλει νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὴν ἔρευναν τῶν ἀρχαίων τοῦ ποιητοῦ κειμένων, ὀφείλει ἐν ἐνὶ λόγῳ νὰ εὕρῃ τὰς ἐν ταῖς ἀρχαίοις μυθολογήμασιν ὑποκρυπτομένας παραδόσεις καὶ ἀληθείας, ὀφείλει νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἐν τῷ ὑφάσματι τοῦ μύθου ὑποκρύπτεται ἡ αἰωνία τῆς πραγματικότητος ἀλήθεια. Ὁ σκοπὸς λοιπὸν τοῦ συγγραφέως πρωθυπουργοῦ ἐν τῷ νεωτάτῳ αὐτοῦ πονήματι εἶναι νὰ ὀδηγήσῃ ἡμᾶς εἰς τὴν ἔρευ-

ναν ταύτην, καὶ κρατῶν ἡμᾶς ἀπὸ τῆς χειρὸς ὡς ὀδηγὸς εὐσυνείδητος καὶ ἰκανὸς νὰ καταδείξῃ ἡμῖν τὴν πραγματικὴν ἀλήθειαν τὴν ἐν τοῖς ἀθανάτοις ἔπεσι τοῦ Ὀμήρου καὶ ἄλλων ἀρχαίων ποιητῶν ἐν-υπάρχουσαν.

Συνδυάζων δὲ τὰς μελέτας ταύτας περὶ τῆς ἡρωϊκῆς ἐποχῆς, μετὰ τῶν περὶ Ὀμήρου καὶ τῆς Ὀμηρικῆς ἐποχῆς τῶν προγενεστέρων αὐτοῦ ἐρευνῶν, ἐξηγεῖ ἡμῖν ὁ Γλάδστων εὐκρινῶς καὶ πειστικῶς τὸ μέρος τὸ ὁποῖον ἔλαβον οἱ Φοῖνικες εἰς τὸν καταρτισμὸν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Τὸ δὲ τέλος τοῦ βιβλίου ἀναφέρεται εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ καὶ εἰς τὴν δργάνωσιν τοῦ κόσμου ὑπὸ τῆς θείας προνοίας.

Περὶ τῆς λύσεως δὲ τοῦ πολυκρότου Ὀμηρικοῦ ζητήματος ὁ συγγραφεὺς ἡμῶν ἐπιφέρει αὐτολεξεί «Δὲν διστάζω ποσῶς νὰ εἶπω ὅτι μὲ ὅλας τὰς μελέτας καὶ ἐρεῦνας νεωτέρων τινῶν συγγραφέων καὶ κριτικῶν, πρέπει νὰ ᾔηται τις λίαν προσεκτικὸς ἀναγινώσκων τὸν Ὀμηρον, νὰ μὴ παραδέχεται πάσας τὰς περὶ τῶν ἀθανάτων αὐτοῦ ποιημάτων κρίσεις, μὲ ἄλλους λόγους, ὅτι πρέπει ν' ἀναγνώσῃ τὸν Ὀμηρον καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ νὰ κρίνῃ.

Εἰς τὰ τῆς χρονολογίας τοῦ Ὀμήρου καὶ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου δὲν ἐκτείνεται ὁ συγγραφεὺς συμφωνεῖ μόνον μετὰ τῶν διισχυριζομένων ὅτι αὐτὸς ὁ Ὀμηρος εἶναι ὁ ποιητὴς τῆς Ἰλιάδος καὶ τῆς Ὀδυσσεΐας, καὶ θέτει τὴν ἐποχὴν τῆς γεννήσεώς του ἢ ὀλίγον πρὸ τῶν Τρωϊκῶν, ἢ διαρκοῦντος τοῦ πολέμου τούτου. Τὸ ποίημα τοῦ Ὀμήρου (ἢ Ἰλιάς), λέγει παρακατιῶν ὁ Γλάδστων, εἶναι ἱστορικόν, ἐν τῷ ὁποίῳ πιστὴ παρουσιάζεται ἡμῖν ἡ εἰκὼν τῶν ἑλλήνων ἢ Ἀχαιῶν. Ἀλλ' ὁ Ὀμηρος δὲν ἦτο μόνον ἢ δόξῃ καὶ τὸ ἀγλάισμα τοῦ ἔθνους του· ἦτο τρόπον τινὰ ὁ πλάστης αὐτοῦ. Ἰκανῶς ἐκτείνεται ὁ Γλάδστων εἰς τὸ ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὁ Ὀμηρος ἦτο ὁ πατὴρ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τῆς ἑλληνικῆς θρησκείας, φέρει δὲ πρὸς τοῦτο ὡς μαρτυρίας χωρὶα πάμπολλα ἐκ τῆς Ἰλιάδος καὶ ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας, καὶ μάλιστα τῆς Ὀδυσσεΐας, ἐνθα πολλάκις ἐπαναλαμβάνεται ἢ ἐν τῇ ἀγίᾳ γραφῇ ἀπαντωμένη ῥῆσις, ὅτι ὁ ἀνθρώπος ἐγεννήθη διὰ νὰ ὑποφέρῃ καὶ ἐπὶ τέλους ν' ἀποθάνῃ, καὶ ὅτι μόνος ὁ Ζεὺς εἶναι ἀμετάβλητος, ἀθάνατος ὑπάρχων.

Οἱ συνεχεῖς ὑπαινιγμοὶ τοῦ συγγραφέως περὶ τῶν εἰδωλολατρῶν καὶ περὶ τῆς ἐξακολουθήσεως τῆς ἀρχαίας λατρείας τῶν ὑποδεεστέρων θεῶν, μεταφέρουσι τὸν ἀναγνώστην διὰ φυσικῆς ὁδοῦ ἐπὶ ἀντικειμένου, περὶ ὃ πολλάκις ἐνησχολήθη ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια, τὴν μετὰ βραχίονα δηλ. ἀπὸ τῆς ἀρχαίας θρησκείας πρὸς τὸν χριστιανισμόν. Τέλος δὲ ὁ σοφὸς συγγραφεὺς παραλληλίσας λίαν ἐπιτυχῶς τὴν ἀρχαίαν μυθολο-

γίαν μετὰ τῶν Ἑβραϊκῶν παραδόσεων καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι αἱ παραδόσεις αὗται, καὶ ἡ προσδοκία τῆς ἐλεύσεως τοῦ θεανθρώπου Σωτῆρος, σπουδαίως ἐπενήργησαν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς μορφώσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ εἶναι ἡ βᾶσις τοῦ ὅλου συστήματος, καθ' ὃ αἱ θεῖαι ιδιότητες ἐνσαρκοῦνται ἐντὸς τῶν μορφῶν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Πλὴν τούτου γνωστὸν εἶναι ὅτι καὶ ἡ κοινὴ δοξασία περὶ τῆς ἀμοιβαίας ἀνταλλαγῆς τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν Πατριαρχῶν συνετέλεσεν οὐσιωδῶς εἰς τὴν ἀρχὴν ταύτην.

Τὸ ἐν λόγῳ πόνημα τοῦ Γλάδστωνος, τὸ ὁποῖον εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας μεταφράζεται ἤδη, ἀποδεικνύει ὅτι ὁ ἐξοχος πρωθυπουργὸς τῆς Ἀγγλίας ἐπίσταται οὐχὶ μόνον νὰ διευθύνῃ ἐπιτυχῶς τὰ τῆς πολιτείας, ἀλλὰ καὶ ἐν ὧραις σχολῆς νὰ καταγίνηται περὶ τὰ ὑψηλὰ καὶ δύσκολα ζητήματα τῆς φιλοσοφικῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος. Πότε θὰ φθάσωσιν οἱ παρ' ἡμῖν πολιτικοὶ εἰς τὸ σημεῖον τούτου;

I. Π.

Π Ε Ρ Ι
ΤΟΥ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ
ΤΟΥ
ΒΟΕΣΤΑΛΛΕΡΙΟΥ.

Διευθετήσας ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις τὴν οὐδενὸς λόγου ἀξίαν βιβλιοθήκην μου ἀνεῦρον ἐντυπον κατάλογον τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Ἰωάννου Βοεσταλλερίου (τοῦ ποτὲ καιροῦ πρεσβευτοῦ τοῦ βασιλέως τῶν Γάλλων ἐν Ἐνετῶ) περιέχοντα βιβλία μὴ ἀναγεγραμμένα ἐν τῷ γνωστῷ καταλόγῳ τοῦ Κ. Βρετοῦ. Ἐπομένως φρονῶ ὅτι δὲν εἶναι τὸ παράπαν ἀνωφελὲς ἢ ἀναδημοσίευσίς τοῦ καταλόγου τούτου.

Ἐκ τῶν ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων συγγραφέων, τῶν κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας περιωθέντων, τινὲς μὲν ἀπώλοντο οὐ πολλῷ πρότερον τῆς εὐρέσεως τῆς τυπογραφίας, οἱ δ' ἐκ τοῦ ναυαγίου σωθέντες εἶδον πάλιν τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Τοῦτο παρατηρεῖται ἐν μέρει ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τῶν λογίων τῆς 15ης καὶ 16ης ἑκατονταετηρίδος, ὧν τινες δὲν ἐξετυπώθησαν. Ἀλλ' ἔτι σαφέστερον τεκμηριούσι τὴν μετέπειτα ἀπώλειαν πολυτίμων συγγραφέων οἱ κατάλογοι βιβλιοθηκῶν οἱ ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις συλλεχθέντες, ὡς ἐν παραδείγματι ὁ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Ἰωάννου Βοεσταλλερίου κατάλογος, ἐν ᾧ πρὸς τοὺς ἄλλοις εἶναι σεσημειωμένα καὶ τὰ ἐφεξῆς ἔργα: «Ἀριστάρχου Γραμματικῆ καὶ Ὀμήρου Ὀδυσσεΐας ἐξήγησις ὑπὸ τε τοῦ αὐτοῦ καὶ τινῶν ἄλλων.» Ὁ δὲ Βοε-